

Diagnostische beeldvormende technieken om recidief en gemetastaseerde hoofd-halskanker te detecteren

J. Brouwer

J. Brouwer
Mattenbiesstraat 123
1087 GC Amsterdam
j.brouwer@vumc.nl

Bij het behandelen van patiënten met een larynxcarcinoom is het behoud van de functies van de larynx een belangrijk doel. Om die reden hebben niet-chirurgische behandelingen aan populariteit gewonnen. Salvage chirurgie wordt achter de hand gehouden in geval van een recidief. In een bestraalde larynx is het echter niet gemakkelijk om recidief carcinoom te onderscheiden van radiotherapeutische veranderingen.

Door middel van een enquête en een retrospectieve analyse werd de huidige klinische praktijk onderzocht. Uit de enquête kwam naar voren dat 94% van de ondervraagde artsen, directe laryngoscopie onder narcose gebruiken als diagnostische techniek. Beeldvorming speelde geen grote rol. Alle 131 patiënten in de retrospectieve analyse ondergingen in totaal 207 laryngoscopieën onder narcose. Bij 70 (53%) patiënten was de eerste laryngoscopie negatief. Hiervan bleken 22 (31%) fout-negatief. Er werden 65 (31%) onnodige laryngoscopieën verricht bij 37 patiënten die ziektevrij bleven.

Een systematische review werd verricht om de diagnostische accuraatheid te bepalen van CT en MRI-scans, 201TI scintigrafie en 18FDG-PET bij patiënten met verdenking op recidief larynxcarcinoom. Er werden geen geschikte artikelen gevonden over CT, MRI of 201TI scintigrafie. Acht artikelen waren beschikbaar over 18FDG-PET. Om de kwaliteit van de artikelen te vergelijken, werd hun interne en externe kwaliteit beschreven. De samengevoegde schattingen voor sensitiviteit en specificiteit van 18FDG-PET waren respectievelijk 89% en 74%.

In een pilot studie ondergingen 30 patiënten 18FDG-PET en directe laryngoscopie. Acht patiënten hadden een recidief larynxcarcinoom. 18FDG-PET had een sensitiviteit van 88% en een specificiteit van 82%. Een schatting van de kosteneffectiviteit van 18FDG-PET werd verricht bij 30 patiënten. De conventionele strategie werd vergeleken met een strategie waarin alleen patiënten met een

positieve of twijfelachtige 18FDG-PET uitslag een directe laryngoscopie kregen. Een op 18FDG-PET gebaseerde strategie bleek niet duurder dan de conventionele strategie.

Als afstandsmetastasen worden gevonden bij patiënten met een primair hoofd-halscarcinoom wijzigt de behandeling en wordt de prognose ongunstiger. Deze patiënten zijn meestal niet meer curabel en ondergaan een palliatieve behandeling. Afstandsmetastasen worden vaak opgespoord met een CT-thorax. Om de dagelijkse praktijk te evalueren werd een enquête verricht. Er was een behoorlijke variatie tussen de indicaties en de methoden van screenen. Om afstandsmetastasen nog beter te kunnen detecteren, werd gezocht naar een sensitieve en bij voorkeur 'whole-body' techniek. In een pilot studie werd een vergelijking gemaakt tussen de opbrengst van whole-body 18FDG-PET en CT-thorax bij 34 patiënten. Er was een toegevoegde waarde in 6% van de patiënten in 18FDG-PET ten opzichte van CT-thorax.

De resultaten die beschreven zijn in deze dissertatie rechtvaardigen nadere onderzoeken naar de mogelijkheden van 18FDG-PET. In de populatie van patiënten met verdenking op een recidief larynxcarcinoom na radiotherapie, wordt de RELAPS studie momenteel uitgevoerd waarin patiënten al dan niet een 18FDG-PET krijgen. Voor de detectie van afstandsmetastasen en synchrone tweede primaire tumoren van patiënten met uitgebreide hoofd-halskanker, werd de SCHOOL studie opgezet. Hierin ondergingen patiënten zowel 18FDG-PET als CT-thorax en werd de opbrengst van de 2 technieken apart en in combinatie bepaald.

Samenvatting van het proefschrift 'Diagnostic imaging in detecting recurrent and metastatic head and neck cancer', J. Brouwer

*Verdedigd op 30 september 2008 te Amsterdam
promotoren: Prof.dr. C.R. Leemans, Prof.dr. R. de Bree,
Prof.dr. J.A. Castelijns
copromotor: Prof.dr. E.F.I. Comans*